Syyttäjälaitos **5.10.2022** SY/1813/2022

Julkinen

Lakivaliokunta

LaV@eduskunta.fi

SY/1813/2022 5.10.2022 Asiatuntijalausunto koskien Hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi esitutkintalain 3 luvun 11 §:n ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 8 a §:n ja 5 luvun 13 §:n muuttamisesta HE 144/2022 vp

Syyttäjälaitos kiittää mahdollisuudesta lausua lakiesityksestä. Esityksessä ehdotettujen säännösten tavoite on rikosprosessin kokonaiskäsittelyaikojen lyhentäminen asioissa, joissa asianomistaja on prosessin toimintojen aikana alle 18-vuotias ja teko kohdistuu lapsen henkeen, terveyteen, seksuaaliseen itsemääräämisoikeuden loukkaamiseen tai lapsen yksityisyyden loukkaamiseen.

Ehdotettu säännös rikosasioiden säätämisestä kiireellisenä käsiteltäväksi esitutkinnassa ja syyteharkinnassa sekä pääkäsittelyn järjestäminen pääsääntöisesti 30 vuorokauden sisällä asian vireille tulosta käräjäoikeuteen lisää huomattavasti kiireellisesti käsiteltäviä asioita syyttäjillä. Syyttäjien osalta lainsäädäntöuudistus koskisi noin 1800 asiaa vuodessa, jotka nykyisin käsitellään ilman erityistä kiireellisyyttä ja jotka uudistuksen myötä tulisivat syyttäjän työssä kiireellisesti käsiteltäviksi. Uusi kiireellisyysperuste vastaa syyttäjälle pitkälti vangitun jutun käsittelyä, joka menee kaikkien muiden asioiden edelle.

Yksittäisen syyttäjän käytännön työn kannalta tämä tarkoittaa sitä, että hän joutuu lykkäämään muiden jo syyteharkinnassa olevien vanhempien asioiden syyteharkintaa ja siirtämään niille tarkoittamaansa työaikaa uudelle asialle jo uuden asian esitutkinnan alusta alkaen. Esitutkintayhteistyön tulisi olla myös aikaisempaa

tiiviimpää, jotta lisätutkinnan tarpeelta vältyttäisiin ja syyteharkinta voisi sujua kiireellisesti. Kysymys on siis tosiasiallisesta ja merkittävästä ajankäytöstä uudelle asialle vanhempien asioiden kustannuksella.

Kiireellisyysperusteen tavoitteet sinällään ovat hyvät. Toisaalta vastaavia hyviä perusteltuja kiireellisyysperusteita voi nähdä monien muidenkin jutturyhmien osalta. Tosiasiassa ongelman ydin lienee rikosprosessin yleisessä halvaantumisessa riittävien resurssien puutteessa, josta on aiheutunut suuren asiamäärän kohtuuton viipyminen. Tämä estää tarkoituksenmukaisen priorisoinnin kaikissa asioissa, eikä mahdollista asioiden nopeaa käsittelyä silloin, kun sille on tapauskotaisesti nähtävissä syy. Tarpeita juttujen nopeammalle käsittelylle on kuitenkin hyvin monissa muissakin asioissa kuin nyt kiireelliseksi esitetyissä.

Nykytilanteessa on olennaista tiedostaa, että tällainen uusi kiireellisyysperuste tulee entisestään lykkäämään ja hidastamaan muiden, syyteharkinnassa jo pidempään olleiden juttujen käsittelyä. Syyttäjälaitos on jo nyt hankaluuksissa esimerkiksi sellaisten juttujen osalta, joiden syyteharkinta on kestänyt yli vuoden. Nämä uudet kiireelliset asiat menisivät siis niidenkin ohi, ja entisestään hidastaisivat vanhojen asioiden käsittelyn etenemistä rikosprosessissa. Tämän syyn vuoksi Syyttäjälaitos on muissa yhteyksissä ilmoittanut tällaisiin esityksiin kannakseen, ettei sen resurssipulaa ja siitä aiheutuneita ongelmia tulisi yrittää ratkaista säätämällä kiireelliseksi yksittäisiä asiaryhmiä. Tällainen pistemäinen asioiden korjaamisyritys vain entisestään haittaa koko kokonaisuuden hoitamista.

Uudistuksen piiriin kuuluvien asioiden käsittely kiireellisinä ilman lisäresursseja johtaisi siihen, että asioita käsittelisivät jatkossa myös sellaiset syyttäjät, jotka eivät ole perehtyneet lapsiin kohdistuviin rikoksiin ja niiden erityispiirteisiin. Syyttäjien työkuorman tasaamiseksi näitä asioita jouduttaisiin jakamaan myös muille syyttäjille, sillä yksi näihin asioihin perehtynyt syyttäjä ei kykene hoitamaan samanaikaisesti kovinkaan monen kiireellisen asian syyteharkintaa ja aloittamaan pääkäsittelyä 30

vuorokauden kuluessa asian vireille tulosta käräjäoikeuteen ja olemaan lisäksi valmiudessa aloittaa saman asian pääkäsittelyn uudelleen 30 vuorokauden sisällä, mikäli käsittely ensimmäisellä kerralla joudutaan perumaan. Tällöin menetettäisiin erikoistumisesta saadut hyödyt ja vaikutus saattaisi olla prosessia hidastava. Myös syyteharkinnan laatu kärsisi. Syyttäjällä tulisi olla myös riittävästi aikaa asian esitutkintayhteistyöhön. Syyteharkinnan tekeminen kiireellisenä ja joutuisasti onnistuu ainoastaan, mikäli esitutkinta on oikein kohdennettu ja kaikki merkityksellinen seikasto selvitetty eikä lisätutkinnan teettämisen tarvetta ole. Ilman lisäresursseja uudistuksen toteuttaminen johtaa väistämättä syyttäjällä käsiteltävänä olevien muiden rikosasioiden käsittelyaikojen pidentymiseen.

Esityksestä arvioidaan aiheutuvan Syyttäjälaitokselle 10 henkilötyövuoden (90 000 e/htv) lisätarve. Syyttäjälaitokselle aiheutuisi lisäksi yhteensä 50 000 euron (5 000 e/htv) lisäkustannus välttämättömistä henkilövuosiliitännäisistä palvelukeskus- ja perustietotekniikkamaksuista. Vuoden 2023 lisämäärärahatarve olisi neljännes pysyvästä vuosittaisesta lisätarpeesta. Syyttäjälaitokselle aiheutuisi siten 238 000 euron lisämäärärahan tarve vuonna 2023 ja 950 000 euron vuosittainen lisäkustannus vuodesta 2024 alkaen.

Ilman lisäresurssointia uusi lakiin säädetty kiireellisyysperuste tulee näkymään muiden, pitkäänkin vireillä olleiden asioiden entistä pidempinä käsittelyaikoina. Sen vuoksi ei uudistus tehostaisi rikosasioiden kokonaisuuden käsittelyä syyttäjälaitoksessa.

Jukka Rappe

apulaisvaltakunnansyyttäjä

Tuire Tamminiemi

valtionsyyttäjä

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarkistaa valtakunnansyyttäjän toimiston kirjaamosta.

Yhteystiedot

Syyttäjälaitos, valtakunnansyyttäjän toimisto

Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Puhelin 029 56 20800, faksi 029 56 20888

valtakunnansyyttaja.syyttaja@oikeus.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Tuire Tamminiemi
Valtionsyyttäjä
Syyttäjälaitos
tuire.tamminiemi@oikeus.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Jukka Rappe
Apulaisvaltakunnansyyttäjä
Syyttäjälaitos
jukka.rappe@oikeus.fi